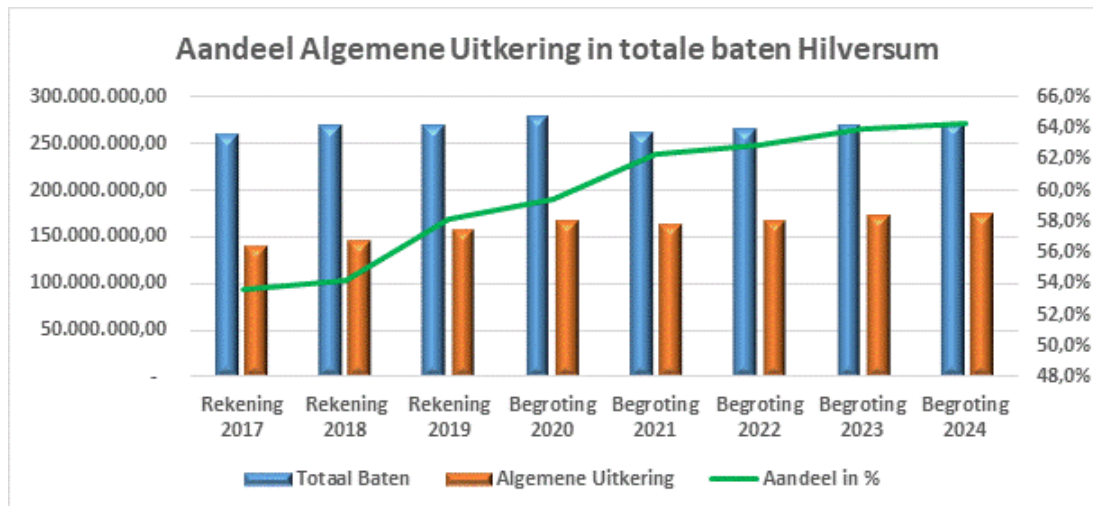

Notitie Algemene Uitkering (AU)

De Algemene Uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente Hilversum.

Hieronder is het % aandeel van de Algemene Uitkering afgezet tegen de totale baten van de gemeente Hilversum.

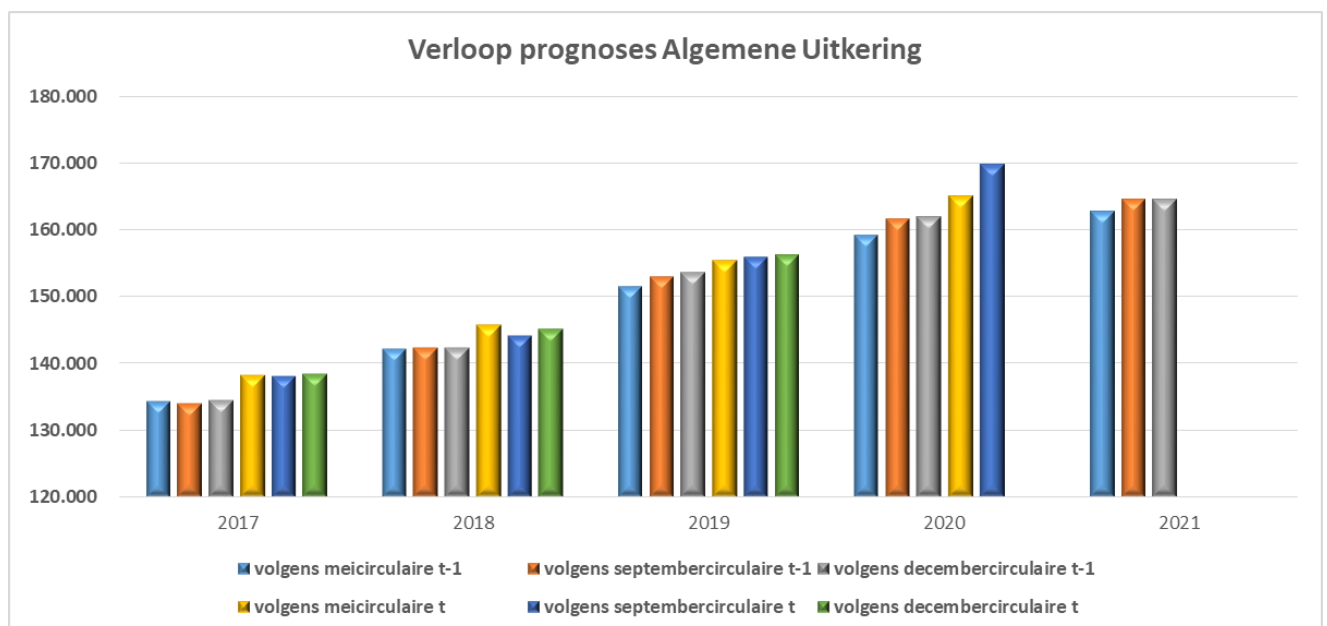
Figuur 1. % aandeel Algemene Uitkering in totale baten Hilversum

Uit de figuur valt af te leiden dat het procentuele aandeel van de Algemene Uitkering van de totale baten in de loop van de jaren verder toeneemt, zoals weergegeven door de groene lijn.

Een goede voorspelling van de Algemene Uitkering is daarmee van groot belang.

De Buig uitkeringen vanuit het Rijk maken geen deel uit van de Algemene Uitkering.

Hieronder zijn de prognoses van de Algemene Uitkering vanaf de meicirculaire t-1 t/m de decembercirculaire van jaar t weergegeven.

Figuur 2. Verloop prognoses Algemene Uitkering

De meicirculaire van jaar t-1 is de basis voor de begroting van het jaar t.

De septembercirculaire van jaar t-1 verschijnt te laat om nog in de begroting van het jaar t mee te nemen.

Hetzelfde is het geval voor de decembercirculaire van jaar t-1.

De uitkomsten van de septembercirculaire en decembercirculaire t-1 worden meegenomen bij de kadernota van het jaar t.

Wat opvalt is dat de Algemene Uitkering voor het jaar 2020 volgens de septembercirculaire 2020 opvallend hoger uitkomt in vergelijking met de meicirculaire van 2020. Dit verschil wordt verklaard door de 2 corona compensatiepakketten die via de septembercirculaire 2020 zijn verwerkt in de raming van de Algemene Uitkering 2020.

Wat ook opvalt is de verlaging van de Algemene Uitkering 2021 ten opzichte van 2020.

Deze verlaging heeft te maken met de verlaging van de uitkering voor beschermd wonen met ruim € 4 miljoen. Deze verlaging wordt gecompenseerd door een zelfde bedrag aan lagere lasten in 2021.

De afhankelijkheid van de Algemene Uitkering wordt groter maar de voorspelbaarheid en daarmee ook de stuurbaarheid wordt kleiner.

In deze notitie wordt op een rijtje gezet welke ontwikkelingen er op ons af komen met betrekking tot de ontwikkeling van de algemene uitkering.

1. Stelposten Wmo en Jeugd

In lijn met raadsinformatiebrief 2020-52 is bovenop de reguliere berekening van de Algemene Uitkering vanaf 2023 een stelpost voor extra inkomsten opgenomen van € 2 miljoen voor Wmo en Jeugd. Deze extra middelen zijn uiterst onzeker en vormen daarmee een risicopost in de meerjarenraming. Wel wordt er landelijk volop gelobbyd om voor deze taken extra middelen te verkrijgen.

2. Accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (accresrelevante uitgaven; ARU). Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de ontwikkeling van de algemene uitkering en daarmee de omvang van het fonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

De afgelopen jaren hebben fluctuaties in het accres regelmatig onrust veroorzaakt bij de medeoverheden. Het kabinet vindt het belangrijk in deze bijzondere tijd de schommelingen voor medeoverheden te dempen; hoe stabielere de inkomsten, hoe minder verstoringen van het gemeentelijke en provinciale begrotingsproces. In overleg met de VNG en het IPO is daarom besloten om het accres zoals gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2020 te bevriezen voor de jaren 2020 en 2021.

Het is aan een nieuw kabinet om in overleg met de medeoverheden te besluiten hoe in de toekomst met het accres om te gaan. In afwachting van dit besluit over de te hanteren systematiek zijn ook de accresramingen vanaf 2022 gehandhaafd op de stand zoals opgenomen in de meicirculaire 2020. In deze circulaire vindt daarom geen (meerjarige) bijstelling van de accressen plaats.

Risico's m.b.t. accres

Doorrekening van de Miljoenennota leert dat gemeenten vanaf 2022 op fors minder geld uit het gemeentefonds mogen rekenen dan hun in de septembercirculaire wordt voorgespiegeld. In plaats van een plus van ruim 1 miljard euro, krijgen ze in dat jaar te maken met een min van bijna 300 miljoen euro.

De vorige week gepresenteerde septembercirculaire is niet geactualiseerd. In de septembercirculaire worden de accresen aangehouden zoals die in de meicirculaire 2020 stonden vermeld. Als reden noemt het kabinet dat het eerder dit jaar in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten besloot het accres voor de jaren 2020 en 2021 te bevriezen op de stand van de meicirculaire.

Normaal is het zo dat gemeenten meer geld krijgen uit het gemeentefonds als het rijk meer uitgeeft dan begroot. Omgekeerd geldt dat ook: als het rijk minder uitgeeft dan begroot dan vloeit er ook minder richting gemeenten. Door bevrozing van het accres worden grote schommelingen in die accresontwikkeling – als gevolg van de extra corona-uitgaven van het kabinet – enigszins gedompt. Vanaf 2022 geldt die bevrozing evenwel niet. **Besluitvorming over de instap in 2022 wordt aan een nieuw kabinet overgelaten.**

In de genoemde meicirculaire wordt uitgegaan van een groei van het accres in 2022 van 3,65 procent. Wie de Miljoenennota erbij pakt, ziet dat het voorlopig accres in dat jaar echter negatief is: 0,98 procent lager dan in 2021. 'In feite is dan dus geen enkele gemeentebegroting structureel sluitend', berekende gemeentefondsspecialist Jan Verhagen.

De accresrelevante uitgaven zijn volgens diezelfde Miljoenennota in 2020 9,65 procent hoger dan in 2019, en in 2021 4,01 procent hoger dan in 2020. Dat leidt echter niet tot een hoger accres omdat dat is vastgezet op 4,62 procent respectievelijk 3,71 procent. In 2023 en 2024 stijgen de accresen weer met respectievelijk 1,3 en 1,7 procent. Maar ook voor 2023 en 2024 staan in de septembercirculaire nog te hoge percentages aangekondigd, namelijk 2,8 procent en 2,7 procent.

Als de cijfers van de meicirculaire 2020 worden vergeleken met de miljoenennota 2020 dan komt het volgende beeld naar voren.

Een min betekent tekortverlaging en een + een tekortverhoging.

		Vastgezet	Vastgezet				
		2020	2021	2022	2023	2024	
A	Voorlopig accres	4,62%	3,71%	3,65%	2,76%	2,72%	Volgens meicirculaire 2020
B	Accresrelevante rijksuitgaven	9,65%	4,01%	-0,98%	1,30%	1,71%	Volgens Miljoenennota september 2020
C = A - B	Vershil	-5,03%	-0,30%	4,63%	1,46%	1,01%	Als percentage
D	Grondslag gemeentefonds	26.808	27.736	28.410	29.020	29.615	Volgens Miljoenennota september 2020
E = A * D	Voorlopig accres als bedrag	1.239	1.029	1.037	801	806	Volgens meicirculaire 2020
F = B * D	Accresrelevante rijksuitgaven als bedrag	2.587	1.112	-278	377	506	Volgens Miljoenennota september 2020
G = E - F	Vershil als bedrag	-1.348	-83	1.315	424	299	in miljoenen
H	aandeel Hilversum %	0,49%	0,49%	0,49%	0,49%	0,49%	als percentage
K = H * G	aandeel Hilversum als bedrag	-6,61	-0,41	6,45	2,08	1,47	in miljoenen
		Vastgezet	Vastgezet				

Het genoemde accres onder A is het voorlopige accres zoals opgenomen in de meicirculaire 2020.

Als de cijfers uit de miljoenennota zouden worden gevolgd dan zijn de accresen echter gelijk aan de reeks genoemd onder reeks B.

De verschillen tussen reeks A en B (regel c) zijn aanmerkelijk zeker indien deze worden omgerekend naar bedragen en het globale aandeel van Hilversum hierin.

De percentages genoemd onder A en B zijn omgerekend naar bedragen op de regels E en F.

Hilversum krijgt ongeveer een aandeel van 0,49% (regel H) van het totale gemeentefonds (regel D) uitgekeerd

De jaren 2020 en 2021 zijn echter vastgezet. Als de miljoenennota de basis zou zijn voor de septembercircularisatie dan zou dit een voordeel opleveren voor Hilversum conform regel K. Dit voordeel wordt door het vastzetten van het accres echter niet doorgegeven aan Hilversum. Als er vanaf 2022 weer zou worden ingestapt conform de miljoenennota dan ontstaat er een nadeel voor Hilversum conform regel K. Het gaat om een risico voor Hilversum over 2022 van € 6,45 miljoen € 2,08 miljoen in 2023 en € 1,47 miljoen in 2024.

Zoals gezegd: besluitvorming over de instap in 2022 wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

3. Ontwikkeling van de uitkeringsbasis

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis praten we over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, dan zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudiger oplossing, in casu, de daling van de uitkeringsfactor. Gemeenten kunnen deze korting goedmaken door evenredig te stijgen met de aantallen.

In de septembercircularisatie staat het volgende te lezen

“Op basis van de Marco Economische Verkenning 2021 zijn de prognoses van het aantal bijstandsontvangers (en uitkeringsontvangers) in deze circularisatie geactualiseerd. Door deze actualisatie nemen alle bijstand gerelateerde maatstaven bij deze circularisatie in omvang toe. In 2022 zorgen deze maatstaven voor een daling van de uitkeringsfactor van circa 8 punten. In 2025 loopt dit op naar circa 11 punten.

Dit betekent dat, doordat de uitkeringsfactor naar beneden wordt bijgesteld, er een verlaging van de algemene uitkering optreedt.

Actualisatie maatstafgegevens 2022 en verder

Inmiddels zijn de effecten van de corona-pandemie vertaald in de september circularisatie, zie onderstaande reeks.

Circularisatie	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mei 2020	422.000	424.000	432.000	442.000	448.000	448.000
sept 2020	416.000	425.000	450.000	468.000	474.000	469.000

Geadviseerd wordt dan ook om voor wat betreft de maatstaven over de bijstand de landelijke trend te volgen.

Met andere woorden, houd rekening met een stijging van het aantal bijstandsontvangers.

Op die manier kan de korting via de uitkeringsfactor (deels) teniet gedaan worden door een ophoging van de uitkering via de maatstaf bijstandsontvangers.

Als we de landelijke groei loslasten op de aantallen van Hilversum ontstaat de volgende reeks voor de aantallen bijstandsuitkeringen in Hilversum;

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Septembercircularisatie 2020	416.000	425.000	450.000	468.000	474.000	469.000	reeks volgens het rijk
		102,16%	105,88%	104,00%	101,28%	98,95%	betekent groei per jaar
Aantallen Hilversum	2.150	2.197	2.326	2.419	2.450	2.424	nieuw aantal bijstand Hilversum

Vraagpunt daarbij is; Zijn deze nieuw berekende aantallen voor de bijstandsuitkeringen reëel voor Hilversum?

Bij de doorrekening van de septembercirculaire gaan wij rekening houden met een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen, dit is verdedigbaar op grond van de gevolgen van de Coronacrisis.

De keuze voor het aanpassen van deze meerjarige aantallen zullen wij expliciet gaan benoemen in het collegevoorstel.

Het aanpassen van de aantallen bijstandsontvangers vormt een risico;

Als de opgenomen aangepaste aantallen voor Hilversum in werkelijkheid uiteindelijk lager uitkomen dan zal dit zich door vertalen naar een lagere algemene uitkering dan nu voorspeld.

4. Gevolgen Covid 19, risico op toekomstige bezuinigingen van het Rijk

In de afgelopen maanden heeft het coronavirus zich in een razendsnel tempo verspreid over de wereld. Als gevolg van de beperkende maatregelen van overheden zal de wereldeconomie dit jaar in een recessie belanden. Daarnaast verleent de overheid via diverse steunmaatregelen voor miljarden aan steun aan burgers, bedrijven en overige overheden. Door deze maatregelen stijgt de staatschuld dit jaar met tientallen miljarden. Een rekening die ooit terugbetaald zal moeten gaan worden. Dit zal in de toekomst hoogstwaarschijnlijk gepaard gaan met bezuinigingen van de overheid. Deze bezuinigingen zullen via een verlaagde uitkering uit het gemeentefonds hoogstwaarschijnlijk ook deels door gemeenten moeten worden gedragen.

Wanneer en in welke omvang deze effecten zullen gaan plaatsvinden is op voorhand niet te zeggen

5. Coronacompensatie

In de septembercirculaire is het 1^e en 2^e compensatiepakket verwerkt. Of de extra middelen voldoende zullen zijn om alle meerkosten en minderopbrengsten op te kunnen vangen is nu nog niet duidelijk. Daarnaast zijn er aanvullende toezeggingen gedaan voor extra compensatie in 2020. De totale hoogte van de financiële compensatie voor Hilversum is daarmee op dit moment nog niet bekend. Extra compensatie zal hoogstwaarschijnlijk worden bekend gemaakt via de decembercirculaire.

D specificaties van het 1^e en 2^e compensatiepakket zien er als volgt uit.

1e Corona compensatie pakket	2020	compensatie voor periode
Lokale Culturele Voorzieningen	309.000	1 maart tot 1 juni
Inhaalzorg jeugdwet	158.000	1 maart tot 1 juli
Inhaalzorg wmo	53.000	1 maart tot 1 juli
Parkeergelden	703.000	1 maart tot 1 juni
Toeristenbelasting	-	1 maart tot 1 juni
Maatschappelijke opvang	610.000	1 maart tot 1 juni
Participatie WSW	335.000	maart tot 1 juni
Voorschoolse opvang peuters	39.000	16 maart tot en met 7 juni
Vrouwenopvang	97.000	n.v.t.
Totaal	2.304.000	
2e Corona compensatie pakket	2020	
Lagere apparaatskosten	353.000	n.v.t.
Buurt en dorpsuizen	95.000	n.v.t.
Vrijwilligersorganisatie jeugd	41.000	n.v.t.
Lokale Culturele Voorzieningen	306.000	1 juni t/m 31 december
Toezicht en handhaving	257.000	n.v.t.
Participatie WSW	186.000	1 juni t/m 31 december
Noodopvang ouders cruciaal beroep	120.000	n.v.t.
Eigen bijdrage wmo tarief	103.000	n.v.t.
Extra kosten verkiezingen	133.000	n.v.t.
Precariobelasting en markt en evenementenleges	154.000	tot 1 juni
Totaal	1.748.000	
Totaal Compensatie in septembercirculaire	4.052.000	

Van deze compensatie wordt een bedrag van € 3,345 miljoen gestort in de reserve Covid 19.

Deze reserve is ingesteld om de extra lasten en vermindering van baten als gevolg van de coronacrisis op te vangen.

Een deel van de compensatie heeft betrekking op middelen die Hilversum als centrum gemeente ontvangt. Deze compensatie wordt doorgegeven aan de regio.

Daarnaast zijn nog enkele afspraken gemaakt over mogelijke toekomstige compensatie:

- In aanvulling op de reeds genomen compensatiemaatregelen voor inkomstenderving is € 100 miljoen gereserveerd voor nadere compensatie van gemeenten in 2020. Zodra meer bekend is over de financiële impact van de inkomstenderving op gemeentelijk niveau zal de uitkering verder worden uitgewerkt en zullen de middelen aan het gemeentefonds worden toegevoegd. (Voor Hilversum zou het gaan om een bedrag van ongeveer € 490.000)
- Om tot de afrekening van de meerkosten en de kosten van de inhaalzorg voor Jeugd en Wmo te komen wordt nu onderzoek gedaan. (geen bedrag genoemd)
- Er wordt nog nader onderzoek gedaan naar de mogelijk nog niet gedekte uitgaven voor sport. (geen bedrag genoemd)

Hoogstwaarschijnlijk zullen de extra bedragen via de decembercirculaire worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

6. Traject herijking gemeentefonds (maatstaven)

De onderzoeken om met ingang van 2022 te komen tot een nieuwe verdeling voor het gemeentefonds zijn afgerond. Op basis van de onderzoeksuitkomsten en het bestuurlijk gesprek

zullen de fondsbeheerders naar verwachting in het najaar van 2020 een voorstel voor de nieuwe verdeling ter consultatie voorleggen aan de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Op dat moment zullen ook de onderzoeksrapporten op Rijksoverheid.nl worden gepubliceerd. Na weging van de adviezen van de VNG en ROB zullen de fondsbeheerders de Tweede Kamer per brief informeren over het definitieve verdeelvoorstel. Dat zal naar verwachting in december plaatsvinden.

De herijking kan voordelige en nadelige effecten met zich meebrengen. De uitkomsten voor de jaren 2022 en verder zijn daarmee afhankelijk van de uitkomsten van de herijking en zijn daarmee uiterst onzeker.

De verwachting is dat medio oktober de verdeelmodellen openbaar worden. Dan start de consultatie: de uitkomsten worden eerst voorgelegd aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Raad voor het Openbaar Bestuur. Of er dan nog voldoende tijd is de definitieve herverdeling te verwerken in de decembercirculaire, is zeer de vraag.

Zodra de uitkomsten bekend zijn zullen de effecten voor Hilversum in beeld gebracht worden.

7. Evaluatie normeringssystematiek (trap op trap af)

In september is de evaluatie afgerond en het eindrapport wordt binnenkort gepubliceerd op Rijksoverheid.nl. De huidige systematiek is beoordeeld aan de hand van toetsingscriteria en er zijn drie beleidsvarianten uitgewerkt om de normeringssystematiek, op onderdelen, aan te passen. De voorstellen zijn er op gericht om met name de stabiliteit te verbeteren.

De beoordeling welke variant het best voldoet voor de volgende kabinetsperiode vergt een politiek bestuurlijke weging. Op basis van de evaluatie van de normeringssystematiek zullen de fondsbeheerders samen met gemeenten en provincies verschillende varianten voor de ontwikkeling van het accres in beeld brengen ten opzichte van de stand bij Voorjaarsnota 2020.

Gemeenten en provincies kunnen zo met verschillende varianten rekening houden bij het opstellen van hun begrotingen voor 2022. Ook zal de Raad voor het Openbaar Bestuur om advies worden gevraagd over de toekomst van het accres.

Uiteindelijk is het aan een nieuw kabinet om in overleg met de medeoverheden te besluiten hoe in de toekomst met het accres om te gaan, zowel in de keuze van de systematiek als de budgettaire uitwerking daarvan.

Een eventueel nieuwe systematiek m.b.t. de trap op trap af methode kan voordelige en nadelige effecten met zich meebrengen. De uitkomsten voor de jaren 2022 en verder zijn daarmee afhankelijk van de eventuele nieuwe systematiek en zijn daarmee uiterst onzeker.

Zodra de uitkomsten bekend zijn zullen de effecten voor Hilversum in beeld gebracht worden.

8. Financiële positie gemeenten

In de meicirculaire 2020 is aangekondigd dat de ministeries van BZK en Financiën samen met de VNG, gemeenten en provinciaal toezichthouders werken aan het monitoren van de financiële positie van gemeenten.

Op 22 juni is Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van het gesprek in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 8 april 2020.

In de brief is tevens verdiepend onderzoek aangekondigd naar de financiële positie van gemeenten. Er wordt onderzocht hoe beter en sneller een beeld gekregen kan worden van de financiële positie van gemeenten. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar het voorzieningenniveau bij gemeenten en

wordt onderzocht hoe het Rijk op jaarlijkse basis kan weergeven hoe taken en middelen van gemeenten met elkaar in balans zijn.

Tevens is samen met de VNG aan het CBS gevraagd om een uitvraag te doen bij gemeenten naar de extra kosten die zij maken als gevolg van COVID-19.

De berichtgeving rondom dit onderwerp wordt nauwlettend gevolgd en worden in beeld gebracht.